

Halas boluş teologiýasy

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Halas boluş teologiýasy HALAS BOLUŞ TEOLOGIÝASY

Boliwiýada 2024-nji ýylyň 26-njy iýunynda bolup geçen harby döwlet agdarylyşygyň üstünde köp taraplaýyn durup geçmek gerek. Gürrüňsiz munuň MRU-niň Latyn Amerikasynda guraýan harby döwlet agdarylyşyklarynda hiç hili tapawutly ýeri ýok! Hemmesiniň iň esasy meselesi – çepçi häkimiýetleriň magdan ýataklaryny döwlet eýeçiligine geçirmegi...

Boliwiýa galaýy, kümüş, litiý, mis ýaly magdanlara baý, geologiki taýdan ykjam ýerde ýerleşen ýurt...

Boliwiýa diýlende soňky ýyllarda kelläňe bir at gelýär: Masistas-yň («Sosializme tarap hereket») esaslandyryjysy Ewo Morales... Agdarylyşykçy hökümeti soňlandyryp, 2006-njy ýylda ýurduň başyna geçende birinji eden işi – gidrokarbon kanunyny çykaryp, ýurduň litiý ýaly magdan ýataklaryny döwlet eýeçiligine geçirdi. Döwletiň girdejisini sosial maksatlara sarp edip, garyplyga garşy göreşdi. 2006-2019-njy ýyllardaky häkimiýet başynda oturan döwründe garyplygy 38%-den 22%-e düşürdi. Şeýle-de GSYIH 9 milliard dollardan 40 milliard dollara ýetdi. Adam başyna düşýän girdeji üç esse artdy.

Inflýasiýa problemasyny aradan aýyrdy.

Morales 2019-njy ýylda gaýtadan saýlananda, ara MRU (CIA) burnuny sokdy we saýlawlaryň galpdygyny aýtdy. Gürrüňsiz muny merkezi Waşingtonda ýerleşýän we dünýäni dolandyryýan Daşary aragatnaşyklar Geňeşiniň agzasy ABŞ-nyň topary OAS-yň üsti bilen etdi. Ýurdy bulaşdyrdylar...

Kurtuluş Teolojisi

Editör: Christopher Rowland

İngilizce'den Çevirenler: Fatih Karakaya & Sevinç Altınçekiç

İDEA AYRINTI

* * *

Az wagta çeken ber-başagaýlyk döwrüniň yzyndan 2020-nji ýylda

«Luço» lakamly sosialist Luis Arse häkimiýet başyna geldi. Ol Merkezi bankdan çykan ykdysatçydy we Moralesiň hökümetinde maliýe ministri bolup işläpdi. Moralesiň iň köp oturän ministri bolup on ýyldan gowrak işlän Arse Boliwiýanyň ykdysady öwrülişiginiň esasy arhitektory boldy.

Gürrüňsiz ykdysady meýilnamalaşdyrys işleriniň tarapdarydy.

Gürrüňsiz döwlet eýeçiligine geçilmeginiň tarapdarydy. Meselem gidrokarbon, telekommunikasiýa, magdançylyk kompaniýalaryny millileşdirdi. Neoliberalizmi ýykdy. Mysal üçin, baýlyk pajynyň kanunyny çykardy.

Boliwiýanyň halk häkimiýetine garşydaş hasaplaýan IMF bilen gatnaşyklaryny doly kesdi.

Uzatmaýyn. Boliwiýa sebitde iň çalt ösýän üçünji ykdysady güýç boldy. Günorta Amerikadaky iň pes inflýasiýa derejesine eýedi. Ýurt indi söwdada peýda gazanmasa zyýan çekenokdy... Daşary syýasatda Russiýadyr Hytaý bilen gatnaşyklary ösdürdi...

Bütün bu zatlary keseden synlap oturan MRU-nyň harby döwlet agdarylyşygyny geçirjekdigi gümansyzdy! Emma indi Latyn Amerikasynyň halklary döwlet agdarylyşyklaryna garşy göreş tejribesini edinipdi: 26-njy iýun agdarylyşygy maksadyna ýetip bilmedi.

Emma... Üstünde durmak islänim bizi gyzyklandyrýan başga mesele bar: munuň üstünde «Tagut» kitabymda durup geçdim:

* * *

Diñe Morales ýa-da Luis Arse däl...

Diñe Boliwiýa däl...

Kitabymda üstünde durmak islänim şu boldy: Latyn Amerikasynda çepçi-sosialistik häkimiýetler saýlawlarda nädip üstünlik gazanyp, häkimiýet başyna geldi? Çünki:

Latyn Amerikasynda altmyşynjy ýyllarda orta çykan «Halas boluş teologiýasy» garyplyga we sosial adalatsyzlyga garşy göreşe goldandy.

Çep ganatyň ee hristianlygyň özlerine dahylly jemgyýetçilik gymmatlyklaryň we talaplarynyň umumy legende eredilmegi bilen emele gelen Halas boluş teologiýasy iki topary umumy bähbitde duşuşdyrды. Bu şeýle boldy:

ABŞ «ýeňsedäki mellek ýeri» Latyn Amerikasynda aýratynam «Sowuk uruş» ýyllarynda birnäçe harby döwlet agdarylyşyklaryny geçirdi. Döwlet agdarylyşyklaryna käbir buthanalar goldaw beren bolsa, käbiri garşy çykdy. Bu ganly prosesiň dowamynda çepçileriň we käbir buthanalaryň arasynda ýakynlaşmalar bolup geçdi. Hususanam... Kuba rewolýusiýasy Latyn Amerikasynda Halas boluş teologiýasyny ösdürdi.

Nikaraguadaly rewolýusioner sandinistleriň arasynda ruhanylar bardy. Meselem, rewolýusiýadan soň ruhany Ernesto Kardenal 1979-njy ýyldan 1987-nji ýyla çenli medeniýet ministri bolup işledi. Gürrüňsiz Rim papasy Ioann Pawel II tarapyndan aforoz edildi!

Halas ediş teologiýasyny oňlan «ruhany ata» Žan-Bertran Aristid Gaitiniň prezidentligine saýlandy. Olam MRU-nyň eli bilen agdaryldy. Köp wakalar bolup geçdi, bolup geçýär...

Boliwiýadan almaly köp sapak bar. Meselem:

Ýurdumyzda hurafalara gark bolan «Sowuk uruş dinine» garşy garyplaryň dini rewolýusioner yslamyny ýatlatmak gerek...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 28.06.2024 ý. Publisistika